

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, csütörtök, 1908. szeptember 17.

199. szám.

Kiadóhivatal (telefonszám 229)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Szerkesztőség és fők-kiadóhivatal (telefonszám 954)
Susák Uskočka ulica 54. II. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Égész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy hóra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEK
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Az új ipartörvény.

Az új ipartörvény tervezett második része végre eljutott a fiumei kamarához is, mely azt pénteken tartandó ülésében kezdi tárgyalni. Azért mondhatjuk, hogy kezd, mert az óriási munkának pusztán lelkiismeretes áttanulmányozása is 1—3 hónapot vesz igénybe.

Ha tehát a kereskedelmi miniszter, mint hírlík, október hó folyamán enquetében tárgyalatni akarja a tervezetet és decemberben vagy januárban a parlamenttel akarja elfogadtatni, úgy minden ellenkező biztatás ellenére a látszatot el nem fogja oszlatni semmi sem, hogy ezt a törvénytervezetet a lét érdekében érintett iparosság tényleges ingerenciája nélkül akarja corpus jurisunkba beiktatni.

Hogy e tekintetben a lázas sietség milyen veszélyekkel járhat, annak igazolására csak a munkásbiztosítási törvényre utalunk, mely kellő előkészítés hiján a munkaadók és munkások egyforma és egybehangzó támadásaira ad alkalmat a kormány ellen.

Az új ipartörvény tervezetének most nyilvánosságra jutott része a szociálpolitikai küzdelmet akarja a törvényes korlátok közé szorítani és egyszersmind meg akarja védeni a sztrájk szabadságát. Befolyást akar biztosítani a munkásságnak az őket érintő ügyek vitelére, de egyszersmind céljául tűzte ki a munka szabadságának megvédését.

Ki akarja rekeszteni a sztrájkok köréből azon vállalatok munkásait, amelyek üzembeszüntetése a közbiztonságot és a közegészségügyi viszonyokat érintené, de egyszersmind módot akar találni arra, hogy ugyanezen munkások jogosult igényei epodiktikus ténye által kielégítést találjon.

Ki akarja venni a munkás és munkaadó-testületek kezéből a visszaélésekre alkalmazható hatalmi eszközöket, mint amilyen a munkaközvetítés, de egyszersmind ki akarja építeni ugyanezeket a testületeket. Meg akarja védeni a szabad egyezkedés alapján álló munkaviszonyt, de egyszersmind teljes joghatályt akar adni a kollektív szerződésnek.

Már felhozott momentumok is igazolják azokat nehézségeket, melyeket a tervezet megalkotásánál le kellett küzdeni. És már az előbb érintett anyag is igazolja, hogy a felvetett kérdések tömkelegét csak úgy lehet megoldani, ha e célból kiéptjük egész, ez ügyekkel kapcsolatos közigazgatási szervezetünket. Azért a tervezet ez a része iparbírókat alakít, munkáskamarákat, munkás választmányokat stb. létesít, míg az előbbi rész az iparfelügyelői, az iparoktatási intézményt építi ki. Azért nemcsak ipari, nemcsak szociálpolitikai, de államháztartási szempontból is életbevágó fontosságú dolog az új ipartörvény meghozatala.

El kell ismernünk már e helyen is, hogy az egész javaslaton vörös fonákként húzódik

keresztül a szerzőnek az az igyekvése, mely a szociálpolitikai tudományok követelményeit össze akarja egyeztetni a gyakorlati élet igényeivel. Nehéz ott igazságot szolgáltatni, ahol az ekevas mindig az érdekek termőföldjét hisztja át.

A gazdasági küzdelem mai állapotában annyira össze vannak bonyolítva a szálak, hogy azokat széjjelválasztani nem lehet annélkül, hogy egyik, másik széjjel ne szakadjon. Csoporthoz tagolva állanak a produkció összes tényezői. Nagyiparosok és kézműiparosok, munkaadók és munkások mindegyiknek más az életfelfogása.

De még ezek a kategóriák is számtalan csoportra szakadoznak. Nem lehet olyan ipartörvényt csinálni, mely ne sajátítana ki egyet-mást a munkaadók és munkások érdekképviselőitől. Hogy csak két példára utaljunk: az ipartörvénytervezet a munkaközvetítést kiragadja a munkásszakszervezetek és munkaadó-testületek kezéből és kizárólag hatósági feladattá deklarálja, amely intenció mindkét tényező tiltakozását váltja ki, mert egyik sem abdikal szívesen egy hatalmi eszköztől, melynek érvényesítése rá nézve óriási fontossággal bír. Egy másik eset, mely állításunkat igazolja, a kollektív szerződésre vonatkozik, melyet a tervezet minél általánosabbá akar tenni, nem véve figyelembe azt, hogy a munkaadók egy szélső radikális csoportja perszonalitása a munkaviszony rendezésének ezt a módját.

Számtalan példát hozhatnánk még fel annak a tételnek bizonyítására, hogy nem lehet olyan ipartörvényt csinálni, mely az összes érdekelt körök egyhangú lelkesedésével találkozók.

Azért egész tisztelettel fogadjuk azt az ígéretet, hogy az ellenvéleményeket respektálni fogják, de meg vagyunk győződve arról, hogy ez a respektálás inkább a véleménynyilvánítás előtti udvariaskodásban merül majd ki, mivel egy kis felvilágosodott állami abszolutizmus nélkül ipartörvényt alkotni nálunk nem lehet.

— A monitorok hadi felszerelésben.
A minap vetettek horgonyt a fővárosban a Duna jobbpartján: a „Körös” és „Szamos” monitorok az Erzsébet királyné hídfőnél, a „Maros” és „Lajtha” monitorok az óbudai hajógyárnál vesztegeltek, hogy leszereljenek. Három nappal ezelőtt parancsnokuk táviratot kapott a hadügyminisztérium tengerészeti osztályától, hogy várjon a leszereléssel további intézkedéséig. Ez a további intézkedés tegnap történt meg. Újabb távirat utasította a monitorok parancsnokát, hogy azonnal lássa el a négy monitort teljes hadifelszereléssel. A parancsnok ezt meg is tette. A mi eddig még sohasem történt, még robbantó szerekkel is ellátták a négy dunai hadihajót. Azonkívül pedig felszerelték va-

lamennyi örcsónakot. Pólából már utnak indult kétszáz tengerész, akiket be fognak osztani a monitorok legénysége közé. Hogy hová mennek a teljes hadifelszerelésben levő monitorok, azt nagyon titkolják. Kétféle hír van: az egyik szerint Belgrád előtt monitordemonstráció lesz, a másik hír szerint a Szávára mennek a monitorok.

Érdekes számok Abbaziából.

A szomszédos Abbaziának augusztus 31-én lezáródott huszonötödik idénye ismét látható jelét adta e fürdőhely évről-évre való emelkedésének. 1907 szeptember 1-től 1908 augusztus 31-éig 34,043 fürdővendég szállt meg Abbaziában az előző évi 31,337-el szemben, úgy hogy az emelkedés 2706 személy. Legmagasabb volt a jelenlevő fürdővendégek száma március havában (4503 a tavalyi 4116-al szemben) és augusztus havában (3809 a tavalyi 3569-el szemben). A jelenlevő fürdővendégek átlagos napi száma 2304 volt (1907-ben 2002), úgy hogy Abbazia naponta átlag 302 fürdővendéggel többlet szállásolt el az idén mint tavaly.

Ha egy-egy fürdővendégnek átlagos napi kiadását csak 15 koronával vesszük fel, Abbazia bevétele az idegenforgalomból a lefolyt idényben 12,614.400 koronát tett ki (1907-ben 10,960,950), úgy hogy a jobb látogatottság és a fürdővendégek hosszabb ott időzése folytán egy esztendő alatt közel 1 $\frac{3}{4}$ millió koronával több pénz maradt Abbaziában. Magától értetődik — és ezt az abbaziai osztrák penziótulajdonosoknak nem hangoztathatjuk eléggé nyomatékosan — az évi 12 $\frac{1}{2}$ millió korona bevételből legalább is 8 millió korona magyar pénz volt.

Ha Abbazia látogatottságát grafikailag vizsgáljuk, a legkisebb létszámot körülbelül január 1-én látjuk, ettől az időtől kezdve emelkedik a vendégek száma március végéig. Április második felében rohamosan esik a szám, úgy hogy májusban és júniusban körülbelül olyan alacsony számokat látunk, mint november és december hónapokban. A nyári hónapok közül az augusztus vezet, mely nem sokkal marad hátra a március hó mögött.

Feltűnő, hogy május és június hava oly gyenge látogatottságot mutat, holott e két hónapban az idő tényleg napos és szép, úgy hogy már május közepétől kezdve fürödni lehet a szabadban. Ha ez a két hónap nem szakítaná el a tavaszi szezont a nyáritól Abbaziának január közepétől október közepéig állandó kilenc hónapos idénye volna.

Hogy mi okozza Abbazia nagy látogatottságát, azt nem nehéz megállapítani. Először is a Magyarországhoz legközelebb eső tengeri fürdő, mely a zónatarifa folytán aránylag olcsón érhető el.

Azután az élet tetemesen olcsóbb itt, mint a jobb magyarországi fürdők bármelyikében, mivel 7 koronáért az üdülést kereső magyar sehol sem kap odahaza uri ellátást tisztességes ételt és lakást. Csábítja azonkívül az ideérkezőket a tenger örökös varázsa és az a sok szép tengeri és szárazföldi kirándulás, mely Abbaziából kínálkozik.

Sokat tesz e fürdőhelyért a kurkomisszió, melynek élén Glax Gyula dr. tanár fáradhatatlan buzgalommal és odaadó szeretettel dolgozik Abbazia felvirágzásán. Az ő konciliáns, megnyerő modora és feltűnés nélkül működő szorgos keze sok magyar emberrel szeretett meg már Abbaziát és egyre növekvő hírnevet szerzett e fürdőnek a külföldön is. Az ő kez-

deményezése folytán e hó végén a tengeri gyógyászatnak egy nemzetközi orvosi kongresszusa fog Abbáziában összegyűlni, melyhez Európa minden tájából jelentkeztek már résztvevők. A kongresszus tagjai is szét fogják vinni Abbazia hírnevét a világ minden részébe.

Az alanti statisztika felállításából, mely 1907 szeptember elsejétől 1908 augusztus 31-ig terjed, látható az Abbáziába érkezett és a jelenlevő fürdővendégek száma hétről-hétre:

	Folyó sz.	Heti érkezés	Jelenlevők száma
Szept. 4	567	567	2375
" 11	1549	972	2384
" 18	2495	946	2320
" 25	3325	836	2426
Oktob. 2	3970	654	2170
" 9	4631	652	2084
" 16	5191	660	2161
" 23	5559	368	1535
" 30	5817	258	1226
Nov. 6	6066	249	1145
" 13	6340	274	1078
" 20	6597	257	1074
" 27	6789	192	1090
Dec. 4	6946	157	1089
" 11	7136	190	1154
" 18	7284	148	1041
" 25	7538	254	1156
Január 1	7771	233	1208
" 8	8010	239	1175
" 15	8280	720	1313
" 22	8528	248	1414
" 29	8889	361	1491
Febr. 5	9247	358	1574
" 12	9830	583	1890
" 18	10459	629	2257
" 26	11464	1005	2866
Márc. 4	12422	958	2292
" 11	13768	1346	3903
" 18	15124	1356	4266
" 25	16116	992	4503
Április 1	17208	1092	3982
" 8	18393	1185	2996
" 15	19616	1223	4174
" 22	20718	1102	3131
" 29	21440	722	2361
Május 6	22128	688	2361
" 13	22596	468	1833
" 20	22955	359	1755
" 27	23336	381	1482
Junius 3	23550	214	1106
" 10	23788	238	960
" 17	24089	301	945
" 24	24478	389	1162
Julius 1	25009	531	1440
" 8	26114	1195	2180
" 15	27095	981	2810
" 22	28153	1058	3384
" 29	29088	935	3566
Aug. 5	30096	1008	3809
" 11	31139	1043	3759
" 19	32337	1198	3783
" 26	33422	1085	3762
" 31	34042	621	3300

UJDONSÁGOK.

— **A kormányzó ismét elutazott.** Gróf Nákó Sándor fiemei kormányzó még tegnapelőtt este birtokára Nagyszentmiklóstra utazott.

— **A városi képviselőtestület ülése.** A városi képviselőtestületnek e hétre tervezett ülése elmarad s így a legközelebbi ülés e hó 25-én tartatik meg.

Ezen ülésen több fontos városi ügy kerül tárgyalás alá.

— **Egy horvát bank bukása Amerikában.** Zágrábból jelentik, hogy egy newyorki távirat szerint a Skrivianics J. A. horvát bankház csődbe jutott. A passzívák több millió dollárt tesznek ki. A kárvallottak többnyire horvát kivándoroltak.

— **A közös haditengerészet reformja.** Egy polai újság közlése nyomán mi is megírtuk, hogy az osztrák-magyar közös haditengerészetnél gyökeres reformok készülnek s hogy szóba került a közös haditengerészeti miniszterium létesítése is. Erre vonatkozólag Bécsből a következő félhivatalos cáfolatot adták ki: A polai „Giornaleto”-ból egyes lapokban a tengerészet állítólagos reformjáról szóló jelentés illetékes katonai helyen tett kijelentés szerint teljesen alaptalan és nem egyéb légből kapott koholmányról.

— **Vasutasok gyűlése.** Az országos vasutas szövetség fiemei kerülete f. hó 19-én este 7 órakor saját helyiségében Fodor Ármin máv. ellenőr elnöke alatt választmányi ülést tart. Az ülés tárgya a következő:

1. A vasutasok országos hitelbankja.
2. Folyó ügyek.
3. Segélyek.
4. Indítványok.

— **Szerencsétlenül járt vasuti fékező.** Benedik Adolf vasuti fékező tegnap az itteni pályaudvaron a vasuti kocsik összekapcsolásával foglalatostkodott miközben balkeze véletlenül két ütköző közé került. A mentők vitték be az erősen vérző embert a kórházba. Valószínűleg egész életére nyomorék marad a balkezén.

— **A kivándorlási alap adószai.** Az utóbbi időben az a hír terjedt el, hogy a Cunard a szerződése értelmében 20 koronát tartozik fizetni fejenként minden fiemei utas után a kivándorlási alap javára s ez összegből több százezer koronát nem fizetett be s így körülbelül 500.000 korona hátraléka van. Illetékes helyről nyert értesülés szerint a Cunard nem 20, hanem csak 10 koronát tartozik fizetni fejenként a kivándorlási alapra és ezt az összeget mindenkor a legpontosabban be is fizette s így nincs is hátralékban. Ami hátralék van, azzal nem a Cunard, hanem a Hamburg—Amerika-Linie és a Norddeutscher Lloyd és a többi északi hajózási vállalatok tartoznak.

— **A matróz bosszúja.** Egy hamburgi hajótulajdonos elbocsátotta egyik matrózat, Rigler Ferencet. Két nappal ezután elsüllyedt egy hajója, amely gabonával volt megterhelve. A hajó tulajdonosa, Wangel Ferenc Riglerre gyanakodott, s a vizsgálat mindjárt ellene irányult. Ki is derült hamarosan, hogy a részegség miatt elbocsátott ember éjszaka megfurta a hajó alját, s mikor a rakodást folytatták, a lék víz alá került, s mivel sok vizet engedett be, a hajó elmerült. A törvényszék három eszterdei fogházbüntetésre ítélte a gonosz matrózt.

— **Vasárnapi munkaszünet és a magántisztviselőök.** A vasárnapi munkaszünetről szóló törvény elleni egységes harc egy táborba fogja tömöríteni a magántisztviselőket. Minden politikától menten csupán gazdasági alapon szervezkedve öt egyesület fuziója van már a közel jövőben kilátásba véve. Ezek: A Magyar orsz. magántisztviselőök egyesülete, A Magyar kereskedelmi alkalmazottak szövetsége, A Kereskedő ifjak társulata, A nagykereskedői alkalmazottak egyesülete, A Nőtisztviselőök országos szövetsége. Ezen egyesületek fuziójával szemben a Magántisztviselőök otthona, a Magántisztviselőök orsz. szövetsége szintén szervezkedik és úgy látszik, hogy a gazdasági szövetezés eredménye hatalmi kérdésben dúló harccá fog változni. Az öt egyesület fuziójának főprogramja — a vasárnapi teljes munkaszünet kivívása; és ebben meggyőződésük szerint a főnökök minden irányban támogatni fogják őket. Különösen sérelmesnek találják a törvény ama rendelkezését, hogy a törvény a közigazgatási katasztrófáknak oly széles jogkör biztosít, hogy a vasárnapi munkaszünet betartása vidéken teljesen a közigazgatási hatóságok önkényétől függ. Igaz ugyan, hogy minden munkában elöltött vasárnapért a törvény egy hétköznapra kárpótolja az alkalmazottakat, de viszont ez ellen az az érvelnek, hogy szociális szempontból sem jogos a vasárnap elvonása, mert szervezkedés, gyülekezés, önképzés csak vasárnap lehetséges.

— **Orosz-adriai személyforgalom Granica—Budapest—Fiumén át.** A magyar királyi államvasutak igazgatóságától vett értesülés szerint a fent megjelölt közvetlen forgalomban érvényes díjszabáshoz ez év október hó 1-ére tervezett II. Pótlék életbeléptetése ez év november 1-re halasztott.

— **A kormány terve a Magyar Folyam- és Tengerhajózási Társasággal.** A magyar kormány már hónapok óta azon töri a fejét, hogy hogyan oldja meg a kereskedelmi tengerészet súlyos és halaszthatatlan kérdéseit. Annyit már most is megállapíthatunk, hogy a fejtorésnél tovább még nem jutott, mert kereskedelmi tengerészetünk még mindig olyan rendezetlen állapotban van, mint eddig volt. Hajózási vállalatunk csak nagy kinnal-bajjal tudnak egy-egy ideiglenes szerződéshez jutni, mert a kormánynak mindenre van ideje, csak éppen arra nincs, amire kellene, hogy jusson idő. Így aztán nem is csoda, ha vállalatainknak sem kedvük, sem pénzük sincs üzleteik fejlesztéséhez, vagyis újabb beruházásokhoz. Mindezt azért bocsátottuk előre, mert közölni akarjuk a kormánynak egy újabb tervét, melyből azt hisszük, aligha lesz valami. Állítólag a kormány azt tervezi, hogy a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Társasággal, melynek részvényei ötvenöt százalék erejéig a kormány tárcájában vannak, fölveteti a tenger-

hajózási üzletet. Ezt a tervét úgy gondolja keresztülvihetőnek, hogy a levantei forgalom el-látására alakult Magyar Keleti Tengerhajózási Társaságot fuzionáltatja Folyamhajózási Társasággal. A kormánynak ebből a tervéből azonban aligha lesz valami, mert a Magyar Keleti Tengerhajózási Társaság egy erős vállalat, mely a kormány kedvéért nem hajlandó lemondani függetlenségéről. E kombináció megvalósulásában mi sem bizunk valami nagyon erősen, mert azt hisszük, hogy sem a Magyar Keleti, sem pedig a Magyar Folyamhajózási nem kérnek a fuzió ötletéből. Ha a kormány akar valamit tenni a levantei tengerhajózás ügyében, akkor kössön végleges és becsületes szerződéseket az egyes vállalatokkal, melyek azután a saját érdekükben is tudni fogják a kötelességüket.

— **A kikötőből.** Szeptember 15-én. Érkezett „Aleanza” olasz gőzös Bonából 100 tonna foszfáttal, „Jókai” magyar gőzös Rouenből üresen, „Szent László” magyar gőzös Marseilleből 150 tonna vegyes áruval, „Dániel Ernő” magyar gőzös Ravennából. Indult „Cabo-to” olasz gőzös Calcuttába 1100 tonna cukorral, 60 tonna fával és 40000 darab deszkával, „Kassa” magyar gőzös Valenciába 200 tonna fával 200 tonna rizszel.

— **Jubiláló hatósági altiszt.** A helybeli állami altisztek és szolgák f. hó 15-én küldöttségileg keresték fel lakásán Pliskovác Fülöp tengerészeti hatósági altisztet 25 éves szolgálati jubileuma alkalmából s ez alkalommal kartársi tiszteletük jeléül egy emlékérgy-gyal ajándékozták meg.

— **Uj szaktudósító Londonban.** A földművelésügyi miniszter dr. Than Albin min. fogalmazót az egyesült angol királyság és Franciaország területére, London székhellyel f. évi november 1-től kezdve szaktudósítóul küldte ki.

— **A montenegrói dinasztia legifjabb sarja.** Cetinjből jelentik, hogy *Mirko* herceg feleségének tegnap fia született. Ez a Montenegro nézve nagyjelentőségű esemény ország-szerte nagy örömet keltett, mert az az aggodalom, hogy kihal a Petrovics-Nyegus dinasztia, eloszlott. *Danilo* trónörökös házassága ugyanis gyermektelen, *Mirko* hercegnek, *Nikita* második fiának a tél folyamán pedig mindkét fia meghalt és így az aggodalom jogosult volt.

— **Miért nem hívják össze a közlekedési tanácsot?** A P. N. írja: Egy-két hét előtt fölvetettük a kérdést, hogy miért nem hívják össze a közlekedési tanácsot? A kérdést azért tetettük fel, mert válaszolni is tudunk rá. Megírtuk ugyanis, hogy a kormány mely közel két esztendő előtt nagy lármával megszervezte ezt a tanácsot s tagjaiul kinevezte ezt a tanácsot s tagjaiul kinevezte az érdektestületek és szervezetek delegátusait, (számszó fiemei tagja is van — A szerk.) képviselőket és főrendeket és azokat, akik bírják a kormány jóindulatát, mindössze egyetlenegyszer hívták össze, akkor is csupán azért, hogy ki-osszák közöttük a szabadjegyeket. A 230 millió vasuti beruházás, a vaggon- és raktárhány, a gödöllő—budapest—váci villamos vasut, a kassa—oderbergi vasut dolga és a sok egyéb vasuti kérdés és forgalmi botrány, mind nem kerültek a közlekedési tanács elé. Miért nem? Egyszerűen azért nem, mert a kormány nem kíváncsi a tanács véleményére, mely ha tiltakozik is valamely kérdésben, bármennyire biztos emberei is ülnek a tanácsban, az esetleg egy kissé kellemetlen is lehet. Ez a kormány pedig szívesen eikerüli a kellemetlenségeket. Erélyes felszólalásunknak azonban — úgy látszik — volt némi hatása, mert úgy értesülünk, hogy a kereskedelemügyi kormány végre-valahára október 9-ikére összehívta a tanácsot. Az ülést az újavárosháza közgyűlési termében fogják megtartani. A napirend a következő lesz: 1. Az orsz. közlekedési tanács ügyviteli szabályainak tervezetéről vonatkozó tárgyalás. 2. A tanács tagjainak az osztályokba való besoroztatására vonatkozó kivánalmak bejelentése. 3. A Magyar Államvasutak díjkezdvezményeinek és 4. a vasérc vasuti szállítására vonatkozó vasuti tarifák tárgyalása. Hir szerint az államvasutak díjkezdvezményeinek kérdésénél is igen heves vitára van kilátás, mert az agráriusok követelni akarják a merkantil érdekeket szolgáló tarifakezdvezmények elvonását míg a kereskedők az agrárius refakciák megszüntetését fogják kívánni. Egyébként nem értjük, hogy a miniszter az ülés napirendjére miért

nem tüzte ki a vagon- és raktárhány kérdését, egyszóval azokat a forgalmi akadályokat, melyek már-már kompromittálják a Magyar Államvasutakat. Itt sürgősen kell valamit tenni. Azért mondjuk, hogy a közlekedési tanács foglalkozzék ezekkel az aktuális és botrányos kérdésekkel, mert talán a tanács tagjai kísütnék valami okosat, mely ha nem is szünteti meg, de legalább enyhíti a rettenetes bajt és veszedelmet. Mert annyi bizonyos, hogy ha a Máv.-nál a mostani állapotok hamarosan meg nem szűnnek, akkor igen szomorú időknek nézünk elébe.

Távirat ◀▶ Telefon.

Wickenburg István kitüntetése.

BUDAPEST, szept. 16. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Wickenburg István grófot a fiumei és magyar-horvát tengerparti kir. kormányzóság miniszteri tanácsot *kormányzóhelyettesé* nevezte ki. (A kinevezést már a tegnapi számunkban jeleztük.— A szerk.)

Justh Gyula veszedelemben.

MAKÓ, szept. 16. A Mezőhegyesről Szeged felé induló személyvonatot ma reggel a nyílt pályán több suhanc kövekkel dobálta meg. Egy nagy kő a vonaton utazó Justh Gyula képviselőházi elnök feje mellett esett le, de Justhnak, bár igen megijedt, semmi baja sem történt.

A delegációk összeülése.

BUDAPEST, szept. 16. Félhivatalosan jelentik, hogy a delegációk idei ülészakát a király október 4-én fogja a budai várban ünnepélyes trónbeszéddel megnyitni.

A magyar delegáció tagjait a főrendiház és a képviselőház szeptember 23-án fogja megválasztani.

A veszprémi hadgyakorlatok.

VESZPRÉM, szept. 16. Ma reggel pompás időben megkezdődött a két hadakozó fél hadoszlopainak felvonulása ama területekre, a melyeken belül a hadoszlopok parancsnokainak eddigi értesülései szerint a legfőbb hadvezetőség a két hadsereg találkozását óhajtja. Tekintettel a nagy távolságokra a felvonulási területen ma még semminemű kibontakozás nem történhetett és csak előcsatározások folytak a Balaton partja és Székesfehérvár között. A döntő mérkőzések csak holnapra várhatók.

Ő felsége ma reggel 9 órakor lóra ült és kíséretével Veszprémből Székesfehérvár irányába lovagolt.

A szerb radikálisok a kormánynál.

UJVIDÉK, szept. 16. A karlócai szerb-kongresszus radikális pártjának küldöttsége ma reggel Musiczky Döme vezetése alatt innen Budapestre utazott, hogy a patriarkaválasztás dolgában Wekerle miniszterelnöknél és Kossuth Ferencnél, mint a függetlenségi párt elnökénél tisztelegjen.

Megtámadott kozákcsoport.

TIFLISZ, szept. 15. Egy nagy rablócsapat ma nyolc kozákot, kik nagyobb összegű orosz állami pénzt kísértek, megtámadott. Bombát dobtak közéjük és négy kozákot megöltek. A védekező kozákok szintén leltek 3 rablót, de a többi rablónak mégis sikerült a pénzt hatalmába keríteni. Most nagyobb katonai kirendeltség üldözi őket.

Bosnyák szerbek merénylete.

ESZÉK, szept. 16. Az itteni országos vásáron tegnap 6 bosnyák szerb revolverekkel a vásáros tömeg közé lőtt. A lövésektől három ember meghalt és többen súlyosan megsebesültek. A néptömegnek és az elősiető csendőrségnek csak nagynehezen sikerült a hat bosnyákot megfékezni és letartóztatni.

Ujabb léghajó-katasztrófa.

BERLIN, szept. 16. A Parsefal-féle léghajót ma a közeli Hallensee fölött elkapta a szél és óriási erővel összelapította. A léghajó lezuhant és most teljesen összezúzódva fekszik egy nyaraló tetején. A katonai léghajó ma déli előtt tíz órakor szállt fel, de a nagy szélvihar miatt kénytelen volt visszafordulni Berlin felé.

Anyagszállítási hirdetmény.

A pólai cs. és kir. tengerészeti arzenál számára az 1909 évben szükségelt anyagok biztosítására beérkező lepecsételt ajánlatok felett az alant felsorolt tételek számára 1908 október 15-én d. u. 4 órakor versenytárgyalás fog tartatni a cs. és kir. tengerészeti arzenál parancsnokságánál.

A szállítandó anyagok következő tételekre és egyesek közülük csoportokra vannak felosztva:

Sorsz.	I. Deszkák és pallók fenyő és vörösfenyő fából,
"	II. Festékek,
"	III. Tisztító gyapot,
"	IV. Bőrárak,
"	VI. Lenolaj,
"	VIII. Közöséges mosószappan, gyertyák paraffinból és stearinból és stearin-gyertyák,
"	IX. Seprűk,
"	X. Kefék,
"	XI. Faszén,
"	XIII. Nyersrudak, drót, lemezek és szögek rézből,
"	XIV. a. Rézcsövek,
"	XIV. b. Sárgarézcövek,
"	XV. Nyersrudak, csiszolt lemezek és burkoló lemezek Muntz-féle sárgarézből,
"	XVI. Kaucsuktárgyak,
"	XVII. Sárgaréz nyersrudakban, hengerelt rudakban és lemezekben, sárgarézdrot,
"	XX. Vékony kötélneműek, valamint egyéb hasonló készítmények kenderből,
"	XXI. Vastag kötelek és kábelszerűen vert kötélneműek,
"	XXII. Zsinegek kátrányozatlan kenderből,
"	XXIII. Takarók,
"	XXIV. Hajlékony acél-drótkötelek (flexibles) és szabadalmazott acél-drótkötelek,
"	XXVII. Nyerskendertömlők.

Minden ajánlattevőnek szabadságában áll ajánlatát csak egy tételre benyújtani vagy külön-külön ajánlatokat tenni több tételre együttesen vagy egyes csoportokra.

A közelebbi *különleges* és *általános* szerződési feltételek, továbbá a szállítandó tárgyak jegyzéke és az ajánlati űrlapok betekintheők és beszerezhetők a cs. és kir. közös hadügyminisztérium tengerészeti osztályának irodaigazgatóságánál Bécsben, a cs. és kir. tengerészeti arzenálparancsnokságnál Pólában, a tengerészeti kerületi parancsnokságnál Triesztben és a tengerészeti különítmény parancsnokságánál Budapesten, valamint a bécsi, budapesti, prágai, pilzeni, reichenbergi, égeri, budweiszai, brünni, troppau, gráci, laibachi, klagenfurti, trieszti, zárai, lemergi, krakkói, bródyi, zágrábi, fiumei, debreceni, kolozsvári, brassói, pécsi, szegedi és pozsonyi kereskedelmi és iparkamaráknál, a Gyáriparosok Országos Szövetségénél Budapesten, azonkívül a villachi városi tanácsnál, az olivajolajra nézve pedig a pólai, capodistria, piranói, parenzói, rovigóni, spalatói, raguzai, cattarói és castelnuovói városi tanácsnál, illetve községi hivatalnál.

A szállítandó anyagokból, amennyire azt az egyes cikkek természete megengedi, mintagyűjtemény van letéve a cs. és kir. tengerészeti arzenál parancsnokságánál Pólában, a cs. és kir. hadügyminisztérium tengerészeti osztályánál Bécsben és a tengerészeti különítmény parancsnokságánál Budapesten, ahol a gyűjtemények a hivatalos órákon belül érdeklődők által megtekinthetők.

Szöbeli felvilágosítások a fentemlített tengerészeti hatóságnál nyerhetők.

Póla, 1908. szeptember havában.

A cs. és kir. tengerészeti arzenál parancsnokságától.

CIGALE

tengeri fürdő

Lussinpiccolo mellett. — 200 kabin.

Magyar Vendéglő

FIUME, Riva Szapary

(az Ungaro-Croata irodája mellett.)

Kizárólag magyar konyha. Közvetlenül a termelőktől beszerzett magyar borok. Állandóan frissen csapolt kőbányai polgári márciusi s dupla malátásör.

Vendégszobák tengeri kilátással.

Végeladás.

A felszámolás alatt levő Fiumei Butorgyár Részv. Társ. (Via Macello 6) mindennemű szalon-irodai s kávéházi széket s egyéb butorberendezéseket mélyen leszállított áron ad el.

„DE LA VILLE“

SZÁLLODA, KÁVÉHÁZ ÉS ÉTTEREM
FIUME, DEÁK-KORZÓ.

Naponta a hírneves

BARCZA JENŐ

kaposvári cigányprimás zenekarának hangversenye.

Az átutazó és a helybeli magyarság legnagyobb és legkedveltebb találkozó helye.

TULAJDONOS:

szentgyörgyi ferenc.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.
Kétféle étel és italok a nap minden szakában. Remek halak
Az idegenek találkozó helye.

Hotel Meublé Jolanda

VELENCE,

Riva degli Schiavoni

a hozzátartozó Bavaria étteremmel. A vaporettek megállóhelye. Gyönyörű kilátással. Tiszta kényelmes szobák. Olcsó árak. Családok számára külön megállapodások.

Tulajdonos
Inganni E.

Venier Penzió és Vendéglő

Velence Szt. Márktér.

Szobák 2 lírától feljebb villanyvilágítással. Éttermek kilátással a Szt. Márktérre.

— Kétféle konyha minden órában. —

Procuratie vecchie 105. s. Tulajdonos
(a Quadri kávé mellett) Marco Venier.

MIRAMARE NAGYSZÁLLÓ

CIRKVENICÁN.

Nyári és téli üdülőhely és tengeri fürdő.

A szálloda közvetlenül a tengerparton,
— a fürdő közelében fekszik. —

Modern berendezés. — Kávéház és étteremmel.

Lift. — Villanyvilágítás. — Olvasó terem.

Hidegvízgyógyintézet. — Meleg házi fürdők.

Figyelmes kiszolgálás

Mérsékelt árak.

Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!

V. évfolyam!

„A Tengerpart” ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a milyent eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

— „A TENGERPART” minden hirdetése eredményes jár. —

Kiadóhivatal: Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

V. évfolyam!

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg népszerűségét és olvasottságát.

Tisztasága 30.000 koronával szavatoltatik.

A konyhában és házban

mindent, ami egyáltalában mosható és tisztítható, csakis

Schiebt szarvasszappanával

tisztítsunk. E szappan évtizedeken át folytatott beható és lelkiismeretes tanulmányozásnak eredménye. Mosóereje rendkívüli, szavatolt tiszta és ment minden káros keveréktől. Gond nélkül használható tehát minden tisztítási célra, még ott is, hol közönséges szappan felmondja a szolgálatot vagy különös gondosság szükségeltetik.

oooooooooooooooo

Pálma-Hajviz

a legjobb szer korpa és hajhullás ellen.

Kapható CSIZMÁS DEMETER

fiumei első magyar fodrásznál

Via Adamich 2. sz. (az Europa szálló közelében).

és minden drogériában és fodrászüzletben.

CRNKOVIĆ

szálloda, penzió és kávéház.

CIRKVENICA.

A fürdő központján, közvetlen a tengerpart mentén, a mólótól 2 pezcnyire.

Kétféle magyar és német konyha.

— Kétféle német orvos kongresszus által. —

Eredeti magyar és német fajborok valamint Müncheni és Pilseni sörök.

Utazóknak és kirándulóknak kiválóan alkalmas hely.

Olcsó árak.

Pontos kiszolgálás.

Tulajdonos: CRNKOVIĆ JÓZSEF.

A DREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

Iroda: Ürményi-tér 6. — Telefon szám 22.
Jégyár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör. A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládában érkezik frissen a gyárból. — Ezen kétféle sörön kívül állandóan raktáron van kiviteli és márciusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl.-es hordókban és 50 fél literes palackot tartalmazó eredeti ládában.

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fűszer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

Irodai tisztviselői,

ki a magyar és német nyelven kívül némileg az olaszt is bírja, havi 100—140 korona fixummal és gyorsan növekedő mellékjövedelemmel azonnal felvétetik: írásbeli ajánlatok „Jövő” jellegével a kihivatalba intézendők.

Elsőrendű fehérenemű uri és női divatkülönlegességek

igen mérsékelt árak mellett kizárólag csak

VUJA M. cégnél Fiume Via Adamich.

Tessék erről, próbavásárlással meggyőződni!

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMÉBAN ADRIA PALOTA

betétkönyvek és folyószámlák után

4% netto kamatot

térít meg feleinek.

A járadékadót a bank önmaga viseli.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA

a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalett-cikkek és szépítőszerek stb. stb.

Használt és új zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányú új és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Ürményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Esterként kiváló művészierek fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdetre 9 órákor.